

A jövő alapozása, a múlt megismerése

Előző számunkban számoltunk be a Gyergyóremetei Falunapokról. A rendezvénysorozat rangos eseménye volt a június 12-én, szombat délelőtt tartott, Gyergyóremetét bemutató előadásorozat, melyet az általános iskola dísztermében rendeztek meg. Jelen volt a Marosvásárhelyi Rádió és a helyi sajtó is.

Papp Mihály iskolaigazgató köszöntötte a szép számban összegyűlt vendégeket, majd Laczkó-Albert Elemér polgármester úr a következő gondolattal nyitotta meg az előadások sorát: „Remete jövőjének megalapozását a múlt megismerésével kell kezdeni.”

Gyergyóremete földrajza és élővilága

Előadó: Papp Mihály. A földrajzi hely meghatározása után megtudtuk, hogy a település geológiai alapját újharmadkori lávadarabok képezik, melyek a község nyugati részén kibukkannak a felszínre. Az Eszenyő-patak és a Maros összeömlésénél pleisztocén kori lerakódás keletkezett. A Nagyréten megközelítőleg nyolcmillió köbméter tőzeg található.

Növényzetének kialakulását az éves középhőmérséklet határozza meg, mely a helyen 2–4 °C, a faluban 5–6 °C.

Emil Pop írt tanulmányt erről a tőzeglápról, mely szerint a törpe nyír és a bajnóca, az ötvenes években még meg volt. Előfordult a csillaghír, mely ezen előfordulásán kívül, a sarkkörön található meg. A szőrös nyír védetté nyilvánítását is szorgalmazta, s ez a növény ma is megtalálható itt.

1978-ban elkezdődött a nagyréti láp lecsapolása. Az első három évben nagyon jó termést hozott a terület. Később azonban teljesen kiszáradt, a tőzeg meggyulladt, és elolthatatlanná vált. A kiégett tőzeg felett a talaj megsüllyedt és mezőgazdaságilag is használhatatlanná vált.

Ezután a Bogárosi lápról szólt az előadó, ahol megtalálható a védetté nyilvánított

kockás kotúlliom, melynek a kaszálás nem árt, de legeltetéssel kipusztítható. Feladat a területet védetté nyilvánítani. Itt a vulkanikus utóműködés miatt sok borvízforrás található, melynek hasznosítását meg kell oldani, ugyanígy a tőzeg felhasználást is. Javasolja, hogy ez utóbbit talajjavító anyagként forgalmazzák.

A falu határában kivágott erdők helyett, most ezeknek a természeti kincseknek felhasználásával kellene élni.

Remete történelme

Előadó: Garda Dezső. A település tipikus székely falu, hagyományos székely életmóddal, munkarenddel, ünnepekkel.

1567-ben van első okleveles említése. 1602-ben 4 lófő családot említ az írás. Még 1614-ben is a legkisebb a medencében. A 18–19. században azonban a medence egyik legnagyobb településévé válik a tuta-jozáshoz és az erdőmunkához való kötődése révén. Erővel is küzd a termőterületért. 1707-ben és 1713-ban a szárhegyiekkel kerül összeütközésbe. 1773-ban a ditróiaktól harc során megszerzik a Fülpe és Galócás területeket. Ugyanígy Gergelyvesze és Limbus határrészeket, Borszéken pedig az Árkoza és Bikafő területeket. Remete fokozatosan növelte határát, de a termőföld minősége nagyon gyenge volt. Ezért kölest, elegendő búzát, és zabot termeltek. Később a földművelőkre botozással kényszerítik a krumplitermesztést, ami azonban 1820-ban már általánossá válik.

A remeteiek élete szorosan kötődik a katonáskodáshoz. Részt vesznek az 1681–83. évi hadműveletekben, sokan vesztik életüket. A kuruc szabadságharcban is jól felfegyverkezve küzdenek. A köznép és a lófők is harcolnak, a nemesek nem. A harcokat Remetén is megtorlás követi. 1717–19-ben pestis járvány dúlt, amelynek során a lakosság 40%-a meghalt.

1708-tól a Habsburgok uralkodása alatt szabad paraszti életmódot folytattak az itt lakók, ellenállást tanúsítottak haderejük felhasználásával szemben. 1763. decem-

ber 5-én azonban elvállalják a határőr életmódot.

A francia forradalom leverésében is részt vesznek, ekkor egyesek meggazdagodnak, mások a francia forradalom eszméit sajátítják el.

1848-ban részt vesznek a szabadságharcban. '49-ben sikertelenül próbálják tőlük a fegyvereket begyűjteni. Katonai státuszának elvesztése után az itt élők a gazdálkodó életmódra kényszerülnek.

A letelepedő örmények sok birtokot szereznek a hitelezések során eladósodott családoktól. A 19. században megindul a kivándorlás a nagyvárosok és Budapest, illetve nyugat felé.

1908-ban tagosítás történt, a földeket nagyobb területekbe vonták össze. Ennek költségeit is a remeteieknek kellett állni.

A szegényebb családok az 1921-es földreformmal sem jutottak földhöz. A két világháború között sokan vándoroltak ki Dél-Amerikába. Ennek a vándorlásnak végén telepedtek Biatorbágyra is remeteiek.

„Remete története a magyarsághoz, szabadsághoz és a becsülethez való ragaszkodás története” – ezzel a mondattal fejeződött be a rövid történelmi áttekintés.

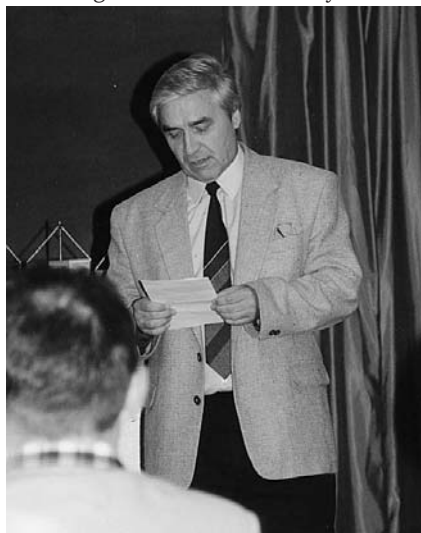
Turisztika a Görgényi-hegységben

Előadó: Laczkó-Szentmiklósi Endre

A hegység vulkanikus eredetű. Itt található Európa legnagyobb vulkáni krátere. Szennyeződésektől mentesnek mondhatjuk a területet, mert nincsenek emberi települések kialakulására alkalmas helyek, széles folyómedrek. Kitűnő vadászterület, Nagy Lajos király is vadászott itt. Később is kedvelt vadászterülete volt e hely, uralkodóknak, politikusoknak.

Sok ember gyógyulást is talált itt, a borvíz és a kecsketej keverékének hatására.

Jelentős része természetvédelmi terület. A hegység területének 60%-a Maros megye, 40%-a Hargita. 32 jelzett gyalogútja van, melynek háromnegyed része rossz állapotú. Sajnos hegyimentő-szolgálat

nincs. 1975 után nem épült kilátó. 7–8 szálláshely működik egész évben. Legnagyobb a Bucsin menedékház (33 fős). A Bucsin tejejn a Bujdosó Székelyről elnevezett vendégháznak remetei érdekeltége is van.

A terület vadállománya igen jelentős. Feltalálható a barnamedve, szarvas, róka, farkas, siketfajd, vadmacska. A vizek pisztrángban gazdagok.

Remélik, hogy eljön az az idő, hogy a vadászati és halászati jog majd nem az államot, hanem az önkormányzatokat fogja megilletni.

Szeretnék felfejleszteni a turizmus különböző fajtáit, így a gyógyturisztikát, a téli sportokat, kutyaszán turizmust, iskolai turizmust, faluturizmust, vízturizmust.

Remete egyik adottsága a legjobb minőségű, palackozható ásványvíz. Sajnos a fürdő nem működik, rendbe kellene hozni. A faluturizmus azonban már beindult. A környéken több helyen kijavították a turistajelzéseket. A kicsibükki iskolát szeretnék az iskolaturizmus céljaira átvenni. Feladatul tűzték ki a görgényi turizmus reklámozását.

Remete a számok tükrében

Laczkó-Albert Elemér polgármester úr Remete jelenét mutatta be.

A település 75 km-re fekszik a megyeszékhelytől, 18 km-re Gyergyószentmiklóstól. Foglalkoztatási lehetőségek a tejporgyár, a fogyó fakészlet – famegmunkálás, a borvízfelhasználás.

A községben két megyei tulajdonú út van (24,5 km), ebből 9 km aszfaltozott. Községi út egy van, 3,5 km a fürdő irányában. Utca 30 km, mezei út 90 km. Saját vasútja nincs, de Ditróban, 2 km-re van vasútállomás. Autóbuszjárat a megyeszékhelyre naponta egy, Szentmiklósrá 7, a vasútállomásra naponta 5 közlekedik.

Területe 10 600 hektár. Lakóinak száma: 6348 a lakott házak száma 2406. Középületei: most épülő polgármesteri hivatal, 2 kultúrház, 5 iskolaépület, 4 óvoda, egy rendőrség, egy bank, 15 üzlet, egy szociális, két egyéb épület. Vízhálózat és csatorna

nincs, de 450 ház rá van kötve a tejporgyár vízvezeték-hálózatára. 76 lakás van becsatlakoztatva egy csatornarendszerbe, mely tisztítatlanul a Marosba ömlik. 466 ház fürdőszobával rendelkezik, kútról megoldva a vízhasználatot.

A község csatorna és vízhálózat terve kész van. A település befektetőket és pénzt vár a megvalósításhoz.

A villanyhálózat kiépített, mindössze 15 ház nincs bekötve. Vezetékes gáz nincs, 2005 körül remélhető. Telefon már van, a rákötések folyamatban vannak. Két mobil szolgáltató működik, és két köztelefon van. Internet, kábel-tv van.

Négy orvosi rendelő üzemel, két családorvos és egy fogorvos, saját patika látja el a község betegeit. Kereskedelmi, gazdasági egységek: Tejporgyár, mely dán technológiával működik, kiváló minőségű csesemő tápszereket gyárt. Szövetkezet, mely legnagyobbbrészt területeinek bérbeadásából él. 35 kft., 85 családi vállalkozás és 75 kisiparos működik. E két utóbbi vállalkozási formákat kft.-vé kell formálni. A vállalkozásokban sok az illegálisan foglalkoztatott.

A községben 842 autó, 1801 marha, 2007 disznó, 2600 juh, 541 ló, 326 kecske, 159 méhcsalád van. 125 család termőföld nélküli, 15 család jövedelem nélküli. 109 család minimálbér alatt él. 34 fogyatékos van, akiket házi gondozással segítenek a KARITÁSZ-on keresztül.

A település lakossága magyar, de van 26 román és 52 cigány. 1969 nyugdíjas van, míg 3–6 éves 228, iskolás 914.

A polgármester úr a jövőt a kultúrában látja, melynek ezen a területen sajátos vonása, hogy itt keveredik a nyugati kereszténység a pravoszláv kereszténységgel.

A jövő alapja nem a pénz, a profit, hanem a gazdasági erkölcs, melynek legfontosabb elemei a takarékoság, a szorgalom, munkaerkölcs, és a tisztaság igénye.

A nemzeti jövedelemről beszél a folyók tisztasága, a közcécek állapota, az előadókra való késés.

A szellemi vagyon – amelynek igen nagy jelentőséget tulajdonít a polgármester úr – egy háromtagú szorzatnak felel meg. A szorzat három tagja a tudás, a szorgalom és az erkölcs. A tudás és a szorgalom mérhető pozitív mennyiség, azonban az erkölcs lehet negatív előjelű is. Eszerint a szellemi vagyonra nézve a legkártekonnyabb a tehetséges, szorgalmas, de erkölcsstelen ember.

Erdély sok problémája közül egyik legnagyobb a jelentős ortodox befolyás. Erdélyből kiirtották a németeket és a zsidókat, akiknek legnagyobb bűnük volt, hogy valamilyen jobbak, vagy mások voltak. Most ugyanez áll fenn az erdélyiekre nézve.

A fejlődés lehetőségei

Rövid kávészünet után Komlói József Remetéről elszármazott Svájcából érkezett előadó kapta meg a szót.

Polgármester úr leltárából tisztán látjuk hol tart a település, mi az a pont, ahonnan el tud indulni a fejlődés.

Leszögezte, hogy minden ország legfőbb támasza a tiszta erkölcs. Mit kell tennie ennek a községnek, hogy itt tudjanak maradni, székely magyarként?

A lehetőségeket fel kell ismerni, és felmérni ezek közül mit vagyunk hajlandóak nap mint nap szorgalommal megvalósítani, mert csak az a nép érdemli meg a jövőt, aki hajlandó érte szorgalmasan dolgozni.

A földet meg kell tartani és megdolgozni, hogy ebből magukat fenn tudják tartani. Meg kell találni a hazai és nemzetközi forrásokat. Ha erre nem képes a térség, nincs jövője.

Az ember és környezet viszonyát aszerint kell alakítani, hogy élhető legyen.

A tiszta víz fontosságát fel kell ismerni és megőrizni az ásványvizek, eredő folyók tisztaságát. Ez nagy kincsé válhat. (Ausztriában már bűnnek tartják az úszómedencék ivóvízzel való feltöltését.)

Víz- és erdőgazdálkodással jelentős EU forrásokhoz lehet jutni. 2007-re van előírányozva Románia EU tagsága. Az EU azonban magas követelményeket állít, jelentős önrészt vár el minden fejlesztésnél, de ennek fejében nagy anyagi forrásokat tesz hozzáférhetővé.

Mi történik az EU-ban a mezőgazdasági dolgozókkal? Ez fontos kérdés Remetén, de látni kell, hogy a felszabdalt földeket csak terület-összevonással lehet gazdaságosan művelni. A tagosítást ésszerűsége felől kell megközelíteni, minden fejlődés lemondáson is alapul. – hangoztatta Komlói úr.

Ezután bemutattak egy Gyergyóremetéről készülő interaktív cédét, melynek ötletét akár mi Biatorbágyiak is megvalósíthatnánk.

Egy kis kiadványt is terjesztettek a konferencián, amely Gyergyóremete környezetvédelmét népszerűsíti. Jelmondata nekünk is szól: Mindenki felelős – mindenkinek van feladata.

P. É.